

फवारणीसाठी योग्य गुणवत्तेच्या नोजलची निवड

यंत्र-तंत्राचा प्रवास

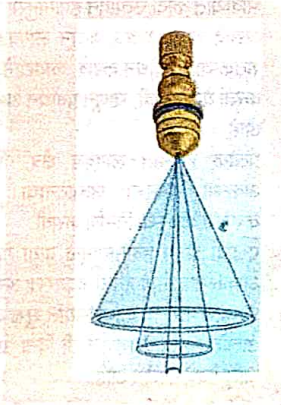

डॉ. सचिन नलावडे

भाग : २८

फळवागा आणि भाजीपाला पिकांमध्ये कीड-रोग व्यवस्थापनासाठी रासायनिक फवारण्या अधिक घेतल्या जातात. प्रभावी नियंत्रणासाठी फवारणी योग्य प्रद्वतीने होणे अत्यंत आवश्यक असते. कोणत्याही फवारणी पंपाचा महत्त्वाचा भाग म्हणजे नोजल. योग्य नोजल

वापरल्यास कीडनाशकाची बचत होते. फवारणी योग्यप्रकारे होऊन पीक संरक्षण उत्तम होण्यास मदत मिळते. खराब किंवा गळती होणारा नोजल असल्यास योग्य परिणाम मिळत नाहीत. त्यासाठी असा नोजल तातडीने बदलावा. समजा, गळती होणाऱ्या नोजलमधून प्रति मिनिट १ मिलि कीडनाशकाचे द्रावण गळत असेल, तर दिवसभरात सुमारे ४.८० लिटर द्रावण वाया जाते. याची सध्याच्या महागड्या कीडनाशकांच्या किमतीशी सांगड घातल्यास जास्त आर्थिक नुकसान होत असल्याचे दिसून येईल. म्हणूनच फवारणीसाठी योग्य नोजलची निवड, देखभाल आणि गरजेनुसार नोजल त्वरेने बदलणे याकडे लक्ष दिले पाहिजे.

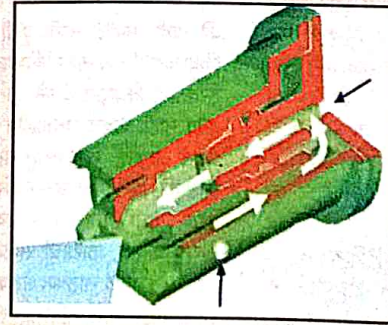
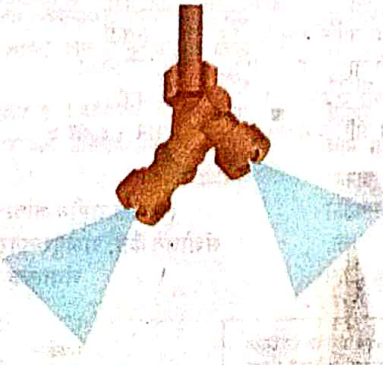

अँडजस्टेबल नोजल

- अधिक उंच किंवा माणसाच्या आवाक्याबाहेर असलेल्या लक्ष्यावर (उंच व अधिक कॅनॉपी असलेली झाडे) फवारणी करण्यासाठी.
- वेगवेगळ्या प्रकारचे म्हणजे पोकळ शंकूपासून, सरळ मोठ्या धारेपर्यंत सर्व प्रकारचे शंकू पॅटर्न तयार करता येतात.
- प्रवाह आणि थेंबांचा आकार नोजलच्या कोनावरोबर इतका बदलतो, की ठरावीक एकच प्रवाह मिळविणे हे कौशल्याचे काम असते.

डबल स्विर्ल स्प्रे नोजल

- एकाच वेळी वेगवेगळ्या दिशांना फवारणी करता येते.
- यात कोणत्याही प्रकारची नोजलची टोके जोडता येतात. उदा. हॉलो कोन, सॉलिड कोन किंवा फ्लॅट कोन.
- जास्त प्रमाणात फवारणी करण्यासाठी उपयुक्त.

एअर इंडक्शन नोजल

हे नोजल म्हणजे हवेबरोबर वाहून जाणाऱ्या रसायनाची बचत करणारा नवा शोध आहे. यामध्ये फवाऱ्याने हवा सोडली जाते, त्यामुळे बुडबुड्याप्रमाणे तुषार तयार होऊन वेगाने झाडाच्या आतपर्यंत घुसतात. पानांवरून धरंगळून पडत नाहीत.

(नोजल कोड व छायाचित्रे स्रोत : अस्पी)

- डॉ. सचिन नलावडे ९४२२३८२०४९,

(प्रमुख, कृषी यंत्रे आणि शक्ती विभाग, डॉ. अण्णासाहेब शिंदे कृषी अभियांत्रिकी आणि तंत्रज्ञान विद्यालय, महात्मा फुले कृषी विद्यापीठ, राहुरी)